

dat de Sy-

dat het af-
zich hoofd-
k, sindsdien
oordeel van

den Brink

at ze is.

uit nog niet

moeten oor-

wij mogen

en? — dan

rig raadse-

Vielenge.

ift dan een

nadere ver-
ing en haar

lagen.

korrekten,

gang op de

waarvan,

enlijke vader

andere onder-

ops traden.

betrouwen

de Synode

geen enkele

ter — zoo-

gericht als

kschrift van

n noodeloos

aller Moes-

wetenschap-

isch, onpae-

de gulde be-

herder-

gemakke-

-exegeti-

synode, be-

sterdam in

elenga zich

dat hij de

stellig

stappen in

komen zijn

er Moeder",

met even-

ar ook zóó

ugde, gelijk

inlichtin-

andpunt in-

en onder-

niet geroe-

antwoorden.

et bezwaar-

ling kwam,

om op 'de

ven, dat hij

maad had te

de uitdruk-

g de ooren

eweest zijn,

Dr Wielenga

„Ons aller

anderen" nif-

wijking van

lijk hebben

keel aanlei-

maad niet.

de kerk te

kken boven

waren niet

ten.

f of Dr W.

kon veree-

veg hebben

rijgen.

-exegetische

enoeig.

bijgedragen.

on ook niet

a zij moest

uitmaken of deze en die opvatting zich met haar uitspraak yerdraagt?

Wordt zoo'n opvatting werkelijk door iemand aangehangen, dan verandert de zaak.

Maar dat is niet het geval voor zoover wij kunnen nagaan.

Dr W. noemt de opvatting, dat de Satan in het Paradijs „als slang" zou zijn verschenen. Satan zou de gedaante van een slang hebben aangenomen.

Zelf staat Dr W. deze opvatting echter niet voor.

Het is niet bekend, dat iemand die op dit oogenblik voorstaat.

De kwestie is alzo louter spekulatief.

Mag een Synode zich met spekulatieve kwesties bezig houden?

Immers neen!

Zou iemand werkelijk die opvatting huldigen, dan kan hij die aan het oordeel der Synode onderwerpen, maar dan behoort hij daarvoor tevens schriftuurlijke gronden aan te voeren.

En die gronden mogen dan wel wat steviger zijn dan de tekst, waarop volgens Dr W. iemand zich zou kunnen beroepen.

Hij haalt hier aan 2 Cor. 11:14, waar gezegd wordt, dat de Satan zelf zich verandert in een engel des lichts.

Zou deze tekst eenige bewijskracht bezitten, dan zou hij moeten beteekenen, dat Satan zich in een engelenverschijning manifesteerde.

Maar daarvan is allerminst sprake.

Het verband wijst dat uit.

Paulus waarschuwt tegen de valsche apostelen, die zich uitgeven voor apostelen van Christus.

En — zoo zegt hij — gelijk nu Satan zich voordoeft als een engel des lichts, zoo doen zijn dienaars zich voor als dienaars der gerechtigheid.

Dat doen zij door hun spreken en handelen, niet door eenige gedaanteverwisseling.

De gevolgtrekking zou dan moeten zijn, dat Satan in het Paradijs sprak en handelde als een slang!! Wie kan daaruit wijs worden?

Indien iemand alzo deze opvatting wilde voordragen, zou hij zich van deugdelijker argumenten moeten voorzien.

Zeiden wij boven, dat onze blijdschap over het schrijven van Dr W. volkomen zou zijn, indien hij de kwaad stichtende passages uit „Ons aller Moeder" herriep, wij moeten er nog aan toevoegen: indien hij zijn vragen achterwege had gelaten.

Want zeker: het zijn maar vragen.

Maar evenmin als bij de uitgave van „Ons aller Moeder" heeft Dr W. er zich bij het stellen van deze vragen voldoende rekenschap van gegeven, welke psychologische uitwerking dit op anderen moet hebben.

Op deze wijze wordt hij oorzaak, dat anderen zijn vragen in gravamina gaan omzetten.

Dat vragen produceert gravamina.

Het kweekt onrust.

Er zijn altijd mensen, die denken: kijk eens, als ik dat aanneem, behoeft ik de Synode geen gelijk te geven en neem ik toch geen standpunt in, dat zij kan veroordeelen.

En terwijl Dr W. zelf de Asser beslissingen aanvaardt, werkt hij het in de hand, dat anderen aan de aanvaarding zich onttrekken.

Dat is heusch niet denkbeeldig.

Juist over het bezwaarschrift van Dr W. en het antwoord van de Synode daarop hebben wij eenige brieven liggen, welke als ingezonden stukken zijn bedoeld, maar welke wij onzen stelregel getrouw niet opnemen.

In een daarvan wordt het standpunt van Dr W. aan scherpsinnige en scherpe ontleding onderworpen. Uit een paar andere straalt door, dat men eigenlijk in die door Dr W. zelf niet gedeelde opvatting de oplossing van de kwestie ziet, men meent, dat dit de reddingsplank is, welke den schismatieken broederen slechts behoeft te worden toegestoken, om hen op het droge te brengen. Daargelaten, dat zij zich in dit laatste vergissen, is het toch tekenend voor de uitwerking van Dr Wielenga's schrijven. Weer een ander gelooft, dat Dr Wielenga door zijn vragen juist te verstaan geeft, dat hij slechts onder drievoudig voorbehoud de dogmatisch-exegetische beslissingen aanvaardt en zich daardoor aan het hoofd stelt van een groep in onze kerken, die zich slechts uiterlijk konformeert, die zich niet openlijk verzet, maar zijn bezwaren giet in voorzichtig vragenden vorm. Natuurlijk moeten wij tegen zulk een onderstelling opkomen. 'Zij is met de uitdrukkelijke verzekering van Dr W. in strijd en tast zelfs zijn oprechtheid aan. Dit moge echter dienen om aan te toonen, welk een verwarring Dr W.'s schrijven wekt.

Wij strijken werkelijk geen hard vonnis over hem.

Wij spreken niet van onduidelijk, onwetenschappelijk, onpraktisch, onaktisch, onpaedagogisch.

Wij niten alleen den wensch, dat hij voortaan wat meer de gevolgen van zulke daden overrekenen en er voor oppasse, dat hij zwakken broederen niet worde tot een skandalon, tot een oorzaak van struikelen en dwalen.

Aan de zuiverheid van zijn bedoelen twijfelen wij geen oogenblik.

Wij zullen die tegen wie ook in bescherming nemen.

Maar laat hij nu, waar het hem volgens zijn eigen zeggen door het herderlijk schrijven van de Synode

gemakkelijker gemaakt is om haar beslissingen te aanvaarden, op zijn beurt het ook anderen, die nog bezwaard zijn, gemakkelijk maken om de juistheid van de beslissingen te erkennen.

Door rede en pen kan hij grooten invloed oefenen.

Wende hij die dan allereerst aan om anderen op te voeren tot het plan, waarop hijzelf mede door den Open Brief der Synode gekomen is.

Dat zal meer verhelderend werken dan duizend vragen.

En wat aangaat de kwesties, welke hem nog duister zijn, wij hebben genoeg mannen, met wie hij daarover kan samenspreken. Daarvoor behoeft hij niet bij de Synode aan te kloppen. Ook op andere manier kan hem het licht wel opgaan.

Bezwaarschrift. Dr W. J. A. Schouten.

Dr W. J. A. Schouten, leeraar aan het Gereformeerd Gymnasium te Kampen, zond ook een uitvoerig bezwaarschrift aan de Synode, dat van geheel anderen inhoud is.

Wel heeft het punten van aanraking met het gravamen van Dr v. Leeuwen.

Zijn hoofdbezwaar ligt hierin, dat de Synode van Assen geen rekening heeft gehouden met het antieke wereldbeeld.

Over dat antieke wereldbeeld en de sporen daarvan in de Schrift had hij reeds oer gehandeld in een referaat, dat is opgenomen in het „Organ voor Chr. Natuur- en Geneeskundigen".

Hoe hij zich den invloed van dat antieke wereldbeeld op de Schrift denkt en hoe weinig gefundeerd zijn oordeel in deze is, kan onder meer blijken uit het rapport, dat op de Synode werd uitgebracht en dat in ons blad nog niet werd gepubliceerd.

Later verscheen over hetzelfde onderwerp een artikel van Prof. Aalders ter bestrijding van het gevoelen van Dr Schouten.

En het laatste woord is hierover zeker nog niet geschreven.

Slopen er in het rapport, gelijk dat werd afgedrukt in onze dagbladen, een paar kleine fouten in, wij nemen de vrijheid die hier te corrigeren.

Bij de beoordeeling van dit bezwaarschrift moende uw commissie het standpunt te moeten innemen, dat op deze missive slechts in zooverre behoort te worden ingegaan, als ze bezwaar bevat tegen de vier bekende bijzonderheden uit Genesis 2 en 3, waaromtrent de Synode uitspraak deed.

Het eerste bezwaar richt zich tegen „de Schriftbeschouwing der exegetisch-dogmatische commissie". Volgens Dr Schouten is bij de inspiratie der H. Schrift, gebruik gemaakt van het wereldbeeld, de exegese en de historiebeschouwing van den auteur, der heilige boeken. Hieraan zou de bedoelde commissie geen volle recht hebben laten wellevaren.

Hier tegenover merkt uw commissie op: a. wat het zg. antieke wereldbeeld betreft — dat door Dr Schouten niet wordt bewezen, dat dit wereldbeeld bij het te boekstellen van Gen. 2 en 3 den auteur bekend was, en dat daarvan door dezen gebruik is gemaakt; evenmin dat de zintuiglijke waarneembaarheid van de vier genoemde bijzonderheden iets te maken heeft met het zg. antieke wereldbeeld; b. wat de historiebeschrijving der Schrift aangaat, dat door Dr Schouten niet wordt bewezen, dat de historiebeschrijving der Schrift in afwijking van de tegenwoordige niet zintuiglijk waarneembare realiteiten als zintuiglijk waarneembaar voorstelt. Zijn beroep op het geslachtsregister uit Matth. 1; op Hebr. 9:4 en 1 Kon. 8:9, raakt het punt in kwestie niet.

Het tweede bezwaar geldt de uitspraak der Synode aangaande de heide bijzondere Paradijsboomen. Hierin is volgens hem niet voldoende rekening gehouden met het Joodsch-geografische wereldbeeld, dat geen onderscheid zou maken tusschen het hemelsche en het aardse Paradijs.

Dr Schouten verwondert zich, dat de Synode niet heeft weerdigd de beschouwingen van Ildefonce de Vuippens in zijn „Le paradis au troisieme ciel".

Te dezen opzichte is uw commissie van oordeel, a. dat door Dr Schouten niet bewezen wordt, dat „het Joodsch-geografische wereldbeeld" bij het te boekstellen van Gen. 2 en 3 den heiligen schrijver bekend was en dat daarvan door dezen gebruik is gemaakt; b. dat door hem niet bewezen wordt, dat de Schrift het hemelsche en aardse Paradijs vereenzelvigd. De teksten, welke hij als bewijspplaatsen aanvoert: Openb. 14:17; 22:1, 2; 2:7; Hebr. 9:24; 2 Cor. 12:14; Luc. 23:43, zijn allerminst overtuigend. Hij gaat bij de verklaring van die Schriftplaatsen uit van de stelling, welke juist bewezen moet worden. Bovendien past Dr Schouten een exegese toe, welke geen rekening houdt met het onderscheid tusschen de uitlegging van historische gedeelten der Heilige Schrift enerzijds en profetische of apocalyptische gedeelten der H. S. anderzijds; c. dat het niet op den weg der Synode ligt om geschriften niet afkomstig van een lid van een onzer Gereformeerde Kerken en niet aan de Synode geadresseerd, te weerleggen.

Het derde bezwaar gaat tegen de uitspraak der Synode aangaande de slang en haar spreken. Aangevoerd wordt, dat er 2000 soorten slangen zijn, welke onderling onvruchtbaar zijn en alzo niet uit één slangenpaar kunnen zijn voortgekomen; dat alle slangen op haar buik gaan en toch niet vervloekt kunnen zijn om een soort, waarmee zij niet in fysisch verband staan; dat het spreken niet een geschapen stem door een dier zonder spraakorganen en spraakzenuwen, bezwaarlijk „het spreken van een slang" kan worden genoemd; dat het spreken der slang in Gen. 3 niet als een wonder verhaald wordt; dat in de voor-exilische boeken de booze macht doorgaans niet diernamen wordt aangeduid, b.v. met dien van bokken (Lev. 17:7; Jes. 13:21; Jes. 34:14).

Twee commissie meent daartegenover te moeten stellen: a. dat de Synode niet heeft verklaard, dat er slechts één slangenpaar zou zijn geschapen; b. dat door Dr Schouten niet bewezen wordt, dat de rechtvaardigheid Gods eischt, dat het een schepsel slechts om een ander schepsel vervloekt kan worden, wanneer beide met elkander in fysisch verband staan; c. dat de Synode over de wijze van het zintuiglijk waarneembare spreken van de slang geen uitspraak heeft gedaan en dat overigens de Schrift ook elders (bijv. 2 Petr. 2:16) een ongewone wijze van spreken evenzeer „spreken" noemt; d. dat zonder in te gaan op het wonderbegrip, niet kan worden volgehouden dat de Schrift alleen dat als wonder verhaalt, wat zij zelf niet evenveel woorden als wonder aanduidt (Gen. 11:7 en andere plaatsen); e. dat, daargelaten de vraag of de teksten welke Dr Schouten tot staving van zijn gevoelen, dat de voor-exilische boeken doorgaans de booze macht onder diernamen voorstelt, door hem juist zijn uitgelegd, een zoodanig gebruik van diernamen toch niet in de historische gedeelten der Schrift voorkomt, maar dat daartegenover de booze macht meermalen „booze geest" en „duivel" wordt genoemd (vgl. o.a. Richt. 9:23, 1 Sam. 16:15, 23; 18:10; 19:9; Deut. 32:17).

Het vierde bezwaar raakt de Dr Geelkerken voorgelegde verklaring. Volgens Dr Schouten was het niet toelaatbaar, dat de dogmatisch-exegetische commissie uit uitdrukkingen van de confessie als „bevende vloed" e.d. de zintuiglijke waarneembaarheid van de vier bekende bijzonderheden als confessioneel bindend afleidde, want dat men dan met evenveel recht op grond van art. 4 der Geloofsbelydenis predikanten zou kunnen veroordeelen, die de mogelijkheid stellen dat het boek Prediker niet door Salomo en de brief aan de Hebreëen niet door Paulus geschreven zijn. Ook gelooft hij, dat de Synode wel degelijk een exegetische uitspraak deed. Eindelijk meent hij dat de Synode voordat Dr Geelkerken een beslissing nam had moeten uitspreken, dat de uitspraken der Synode appellabel zijn aan het Woord Gods.

Uw commissie wijst hier tegenover op het volgende: a. dat de opmerking van Dr Schouten inzake de uitspraak van de Ned. Geloofsbelydenis omtrent de Prediker van Salomo en den brief aan de Hebreëen van Paulus, hoewel zij thans niet behandeld kan worden, toch bewijst dat ook bij uitdrukkingen als bevende vloed e.d. in eigenlijken zin opvat; b. dat de vaststelling van de bedoeling der Geloofsbelydenis der Geref. Kerken speciaal tot de bevoegdheid van de Gen. Synode diert kerken behoort; c. dat in den Open Brief, welke van de Synode is uitgegaan, wordt verklaard, „dat het hier in den grond geen kwestie van exegese betreft, maar dat het hier een zaak van Schriftgelooft geldt. Immers, wanneer de Heilige Schrift ons op zoo onmiskenbare duidelijke wijze mededeelingen doet, als hier het geval is, dan kan men de feitelijke van het medegedeelde niet maken tot een vraagstuk van exegese" (blz. 14) en dat deze verklaring door Dr Schouten niet wordt weerlegd. Zijn beroep op den naam „dogmatisch-exegetische commissie" kan toch kwalijk als zoodanig worden aangemerkt; 6. dat het overbodig mag geacht, dat een Gereformeerde Synode opzettelijk verklaart, dat haar uitspraken appellabel zijn aan de Heilige Schrift, wij verondersteld mag worden, dat elk lid eener Geref. Kerk hiervan doordrongen is; e. dat ten overvloede in het rapport van de dogmatisch-exegetische commissie nog uitgesproken wordt, dat de belydenis altijd appellabel blijft aan de Heilige Schrift (zie Acta, Bijlage XVI, blz. 49). Waar dit van de belydenis verklaard wordt, gekd dit des te meer van een uitspraak, welke slechts een speciale toepassing van de belydenis behelst. Dit rapport was in handen van Dr Geelkerken vóór hij een beslissing nam.

Het vijfde bezwaar is van kerkrechtelijken aard en betreft het afzetten van een deel van den Kerkeraad van Amsterdam-Zuid door de Synode. Door die afzetting zou volgens Dr Schouten op bedenkelijke wijze te kort gedaan zijn aan de rechten der zelfstandige, plaatselijke Kerk van Amsterdam-Zuid. Hij verwijst naar de brochure van Dr van Lankhuizen, maar voert overigens geen gronden aan, waarop zijn bezwaar rust.

Uw commissie meent, dat zij aan haar beoordeeling van deze bezwaren nog iets moet toevoegen. Mag haars inziens op formeele gronden niet over vraagstukken van meer algemeen aard als het antieke en modern wereldbeeld, Schriftbeschouwing en organische inspiratie worden gehandeld, toch kan zij niet nalaten, er op te wijzen, dat er in dit bezwaarschrift een gedachte wordt uitgesproken, waartegen zij ernstige bedenking heeft. Dr Schouten schrijft, dat de wijze van Schriftuitlegging, in het dogmatisch-exegetisch rapport gevolgd (welke hij typeert als de methode van het staat-er-duidelijk en klaarlijklijk) „toegepast op andere gedeelten der H. Schrift leidt tot resultaten, die in strijd zijn met wat God ons op andere wijze, buiten de Openbaring der Schrift geleerd heeft". En iets verder, dat iedere exegese, die de slang in Genesis 3 opvat als een natuurlijke slang „in verband met Genesis 3:14, voert tot een conflict tusschen Gods openbaring in het rijk der natuur en in de Schrift, zoodat zij het waarheidskarakter van Gods Woord aanrandt en mitdeiden in strijd komt met het in art. 4 en 5 der Geloofsbelydenis beleden gezag der H. Schrift". Gaarne vertrouwt uw commissie, dat Dr Schouten het anders bedoelt, maar zooals het in zijn bezwaarschrift staat, is moeilijk een andere gevolgtrekking mogelijk dan dat aan de menselijke kennis van de natuur een gelijk gezag moet worden toegekend als aan de Schrift. Wel noemt hij die menselijke kennis „wat God ons op andere wijze, buiten de openbaring der Schrift ons geleerd heeft" en „Gods openbaring in het rijk der natuur", maar dat kan slechts aanleiding bieden tot verwarring.